

TIEN VRAGEN AAN PROFESSOR VENEKAMP

Per 1 oktober 1971 werd Dr. P. E. Venekamp benoemd tot gewoon hoogleraar, met als opdracht statistiek. Voor wat betreft het vak Voortgezette Statistiek volgt hij hiermede Prof. Dr. P. de Wolff op. Professor Venekamp was echter reeds vele jaren als lector aan onze faculteit verbonden en de oudere jaars kennen hem dan ook als docent van Elementaire Statistiek. In zijn vakhoedanigheden behoeft de nieuwe hoogleraar dus nauwelijks enige introductie meer. Vandaar dat ROSTRA voor u deze keer een wat informeler interview maakte. In een bijzonder prettige sfeer babbelden wij over een tien-tal vragen. Hoe dat ongeveer in zijn werk ging vindt u hieronder in een enigszins beknopte vorm weergegeven.

Gaat er met betrekking tot de colleges statistiek iets wezenlijks veranderen?

In verband met het kandidaatsexamen-nieuwe stijl wordt met ingang van dit jaar een gedeelte van de oude kandidaatsstof ondergebracht bij het propedeutisch examen. Het tentamen Statistiek II, als onderdeel van het kandidaatsexamen gaat het grootste deel van de stof omvatten die nu onder Voortgezette Statistiek valt. Op deze wijze kan men over enige jaren komen tot een doctoraal examen waarin men een grote vrijheid heeft in de keuze van zijn stof. Deze veranderingen hebben echter niets te maken met mijn benoeming.

Dit betekent een uitbreiding van de propedeuse met een exact vak. Vreest u niet dat op deze wijze de mensen met een A-opleiding benadeeld worden?

Het is inderdaad zo, dat door studenten met een B-opleiding betere resultaten voor statistiek worden behaald dan door A-mensen. Het aanvullen van de wiskundige kennis middels de colleges propedeutische wiskunde valt in het nieuwe systeem niet voor, maar tijdens de cursus statistiek, hetgeen voor deze mensen een nadeel kan zijn. Opvallend is echter, dat in de loop der jaren is gebleken dat juist de B-mensen de meeste tijd aan het vak besteden, terwijl juist andersom verwacht had mogen worden. Het is dus wel degelijk mogelijk dat de uiteenlopende resultaten niet zo zeer afhankelijk zijn van wiskundige kennis, maar van de belangstelling die men voor exacte vakken, met name voor statistiek kan opbrengen.

Indien het vak statistiek in de economische studie een belangrijker plaats zou moeten gaan innemen, op welke wijze zou u het dan uitbreiden?

Wij moeten in het oog houden, dat

statistiek in een algemeen economische vorming een dienstverlenend vak blijft. Een econoom is beslist geen statisticus. Ik zou dus zeker niet dieper op de stof ingaan. Wel lijkt het mij nuttig om nog enige randonderwerpen te behandelen. Wat echter een wezenlijke bijdrage zou leveren tot een beter begrip en een beter inzicht in de toepasbaarheid van de verworven theorieën is een door de studenten uit te voeren daadwerkelijk onderzoek. Als het mogelijk zou zijn werkcolleges op die basis te organiseren komt dit niet alleen ten goede aan het begrip, maar ook de studiemotivatie voor het vak zou veel eenvoudiger verlopen.

Prof. Dr. P. E. Venekamp

Ziet u het een en ander op korte termijn gerealiseerd?

Dat de statistiek een steeds belangrijker rol gaat spelen, daarvan ben ik wel overtuigd, maar of we ooit de zo juist aangegeven studievorm kunnen gaan toepassen betwijfel ik ten zeerste.

Heeft u in de loop der jaren de indruk gekregen, dat de belangstelling voor statistiek is gestegen?

Ik geloof wel dat men dat zou kunnen zeggen.

Hangt dit samen met de veranderingen in het intelligentie peil van de eerstejaars?

Nou nee. Bovendien meen ik dat u niet kunt suggereren dat het niveau van de studenten zo sterk gestegen is. Er wordt wel eens beweerd dat het steeds minder zou worden, maar dat is beslist ook niet waar. Als ik mijn eigen cijfermateriaal mag beoordelen zou ik zeggen dat over een zeer lange termijn een lichte niveau verbetering valt waar te nemen.

Vindt u dat over die termijn genomen ook de afstand docent-student kleiner is geworden?

Hoewel ik die afstand nooit zo ge-

voeld heb, dacht ik dat van studenten-zijde zij inderdaad steeds kleiner wordt. De eerstejaars van de laatste jaren vragen meer en komen gemakkelijker voor hun problemen uit. Er is beduidend meer contact op een college tussen docent en zaal.

Ervaart u dit als een voordeel?

Zonder meer. Ik zou een college willen vergelijken met een concert. Vanaf de eerste noot moet er contact zijn tussen musicus en publiek. Alleen een tweezijdige communicatie geeft beide partijen een optimale concentratie en een volledige bevrediging. Een extra moeilijkheid voor de docent is echter dat die communicatie tot stand wordt gebracht door vraagstelling hetgeen een onderbreking van het betoog betekent. Zoiets kan de concentratie van de docent schaden, maar ik meen dat dit voorkomen kan worden door een grondige voorbereiding van het college. Persoonlijk vind ik het zeker niet hinderlijk als er veel gevraagd wordt. Het geeft mij informatie over het begrip dat bij de studenten leeft, zodat ik tijdens het college nog kan corrigeren.

Oudere hoogleraren zeggen wel eens dat die vrijheid gepaard gaat met ruwheid en onbeleefdheid.

Indien in een betrekkelijk korte tijd zo'n toenadering plaats vindt is die verruwing meestal onvermijdelijk. Ik zou in dit geval echter eerder willen spreken van ongedisciplineerdheid. De jonge student weet van zijn vrijheid nog niet een juist gebruik te maken, maar ik vind dat niet zo erg.

Waarover zou u willen schrijven indien u tijd over had?

Waarschijnlijk zou ik niet beginnen met schrijven, maar eerst een onderzoek doen om daarna te publiceren. Ik ben namelijk een groot liefhebber en bescheiden beoefenaar van klassieke muziek. Wat mij altijd bijzonder geboeid heeft is een relatie tussen muziek en statistische verdelingen, hoewel het u wellicht zal verwonderen dat ook muziekstukken in een frekwentieverdeling kunnen worden samengevat. Voor verschillende componenten zou ik van een aantal van hun werken frekwentieverdelingen willen samenstellen en vervolgens nagaan of hun oeuvre hiermee getypeerd kan worden. Er zijn namelijk aanwijzingen dat dit mogelijk is. Ook de diverse perioden in de muziekgeschiedenis moeten op die manier in de vormen van de verdelingen zijn terug te vinden.

HET NIEUWE FAKULTEITSGEBOUW

Tot nu is de voorlichting aan de toekomstige gebruikers van het tweede huurpand der Universiteit aan de Jodenbreestraat beperkt gebleven tot diegenen, die er hun betaalde werkring zullen hebben. De voorlichting aan de overigen bleef — ons inziens — ver beneden de maat. Daarom is Uw redakteur naar de Dienst Bouw en Huisvesting van de Universiteit gegaan en heeft daar uitgebreid tekeningen, blauwdrukken en foto's mogen zien. Van wat hij daar opgestoken heeft, volgt hier een kort verslag.

Het gebouw wordt binnen de Universiteit het tweede huurpand genoemd, omdat dit het tweede nieuwbouwproject is, waarvan de Universiteit niet de eigenaar is. Het eerste huurpand is het nieuwe psychologen-gebouw aan het Weesperplein. Het economiegebouw ligt aan de Jodenbreestraat, Valkenburgerstraat en Oude Schans. Het architectenbureau Zanstra, Gmelig Meyling en De Clerq Zubli is de ontwerper.

Om nu enigszins een indruk van de inrichting van het gebouw te krijgen, maken we een wandeling. We kunnen kiezen tussen twee ingangen, beide gelegen aan de Jodenbreestraat. We moeten dan, hetzij per grote lift, hetzij via het trappenhuis naar de eerste verdieping. Gelijkvloers hebben wij immers niets te zoeken: daar zitten de winkels en magazijnen van vele textielgrossiers, die de gehele parterre hebben gehuurd.

De eerste verdieping

Stel, we nemen de linkerlift, dat wil zeggen aan de noordzijde van het gebouw (richting Nieuwmarkt). Als eerste instituut treffen we het Planologisch en Demografisch Instituut aan, afkomstig uit de Dapperstraat. Het wordt begrensd door het Instituut voor Verkeers- en Vervoerseconomie, dat nu gevestigd is op de Herengracht 483.

Hier bevindt zich een trappenhuis met een lift, die pas op deze verdieping door eventuele gebruikers benut kan worden. Om de hierboven gelegen ruimten te kunnen bereiken, zal men toch via een der hoofdingangen moeten binnenkomen.

Naast dit trappenhuis zitten aan de voorkant het Bureau Inlichtingen en Examens en het Bureau Inschrijving, beide afkomstig van Singel 453, en het Bureau Studentenbestand uit het Maagdenhuis. Aan de achterzijde zijn twee tentamenzalen, voor respectievelijk 110 en 135 personen. Door een speciale inrichting van de grootste tentamenzaal en een gunstige inrichting van de twee laatstgenoemde bureaus, kan in het vervolg de inschrijving voor de Universiteit jaarlijks hier plaatsvinden. Het voordeel is, dat beide bureaus nu niet meer ieder jaar naar de Oudemanhuispoort behoeven te verhuizen. Wat hier de voordelen van zijn, zal een ieder duidelijk zijn.

Bovendien zijn hier een aantal exa-

menkamers ten behoeve van alle fakulteiten, wat een direkte communicatie met het Bureau Examens mogelijk maakt.

Naast al deze ruimtes bevindt zich de kantine, die een oppervlakte van ongeveer vijfhonderd vierkante meter heeft. Er zijn meer dan vierhonderd zitplaatsen gepland. In de huidige opzet zal men aan de grote balie alleen nog verfrissingen en versnaperingen kunnen kopen; een ruimere service met kleine etenswaren, zoals broodjes, soepen enz., is vooreerst (nog) niet het plan.

Mogelijk komen er in de kantine een aantal afscheidingen en plantenbakken, die een wat fleuriger sfeer moeten oproepen. Of deze „luxe” de Haagse bezuinigingswoede zal kunnen overleven, is nog niet zeker.

In de „knik” van het gebouw, dus op de hoek, is een grote collegezaal, 260 m² met ruim tweehonderd vaste zitplaatsen. Daar er midden in de zaal een enorm dikke pilaar is gebouwd (bouwkundig noodzakelijk) zal de zitplaatsopstelling — zwarte zetels met wit formicaschrijfbord — enigszins revolutionair aandoen.

Hiernaast is weer een trappenhuis met lift, maar ook deze is eerst vanaf deze verdieping voor ons toegankelijk, tenzij ook de hoofdingang op de begane grond wordt opengesteld.

In het korte stuk aan de Valkenburgerstraat vindt de Stichting voor Economisch Onderzoek haar thuis; het spaarbankgebouw aan het Singel zal zij dus verlaten.

De tweede verdieping

We maken onze wandeling op dezelfde wijze als op de hieronder gelegen verdieping: we beginnen weer aan de noordzijde en treffen hier nog een deel van het Planologisch en Demografisch Instituut aan, alsmede het Sociaal-Geografisch Instituut, dat ook uit de Dapperstraat komt.

In de middenstrook zijn hier een groot aantal werkgroepenkamers en een tweetal kleine collegezalen, elk met een maximale capaciteit van 120 personen.

Het PDI en het SGI worden begrensd door de economisch sociologen aan de Jodenbreestraat-kant (voorzijde) en aan de achterzijde door de economisch geografen, beide afkomstig van Herengracht 286. (Dit kan nog veranderen.)

Hiernaast, aan voor- én achterzijde, het fakulteitsbureau van onze fakulteit, met een aantal vergader- en docentenkamers, kamers voor de fakulteitsraad-leden en SEF. Ongeveer op dezelfde hoogte zit aan de achterzijde professor Boukema met zijn medewerkers.

Inmiddels hebben we de „knik” weer bereikt, en hier is een even grote collegezaal als op de eerste verdieping gesitueerd. Naast het trappenhuis met lift zit het ISMOG (Instituut voor sociaal-economische studie van minder ontwikkelde gebieden) van professor

Zimmerman, thans gebruiker van het pand Honthorststraat 9.

De derde verdieping

We beginnen hier, aan de noordzijde, met het Instituut voor Bedrijfseconomie en Accountancy, die bijna de helft van het Jodenbreestraat-deel benodigd heeft. In het midden zijn wederom werkgroepenkamers, alsmede een computerruimte met een aantal rekenkamers.

De bedrijfseconomen hebben de sociaal-economen als burens: het Seminarium voor Staathuishoudkunde, dat het verdere (rechte) deel van deze verdieping gebruikt. Hier is ook professor Venekamp met zijn medewerkers gehuisvest; zij zitten naast een kleine collegezaal, die wederom in de „knik” ligt.

In het korte stuk wordt een hele Interfakulteit ondergebracht: de Interfaculteit der Actuariële Wetenschappen en Econometrie; het mooie uitzicht vanuit de negende verdieping op het Roeterseiland wordt geruild voor een blik op het auto-verkeer van en naar de IJ-tunnel.

De vierde verdieping

We komen op de hoogste verdieping, die geheel in gebruik zal zijn als handbibliotheek van alle in het gebouw gehuisveste instituten. Deze ruimten zijn dan tevens studiezalen met ongeveer 360 zitplaatsen (ter vergelijking: de Universiteitsbibliotheek heeft ongeveer vijfhonderd zitplaatsen).

Deze verdieping heeft een afwijkende plattegrond. De grote vierkante glaspertijen, die men vanuit de Jodenbreestraat ziet, zijn de ramen van de studiezalen.

De vier grote en één kleine studiezaal worden met een zachte vloerbedekking belegd. Iedere studerende beschikt over een los tafeltje met een gestoffeerde stoel en het lopen door een studiezaal naar een andere is niet mogelijk door de opstelling van de liften en toegangsdeuren voor de zalen. Kortom, het geheel garandeert een uiterst rustig studieklimaat, zeker niet in het minst doordat de diverse stofferingen in diverse, rustige kleuren worden uitgevoerd.

Op de bibliotheken en studiezalen komen wij in een volgend nummer van Rostra terug: over de bovenste verdieping valt veel meer te verhalen.

Een kleine indruk van de omvang van de inrichting: er zijn ongeveer 250 bureaus nodig, driehonderd kasten, driehonderd papierbakken, een kleine twaalfhonderd tafels van diverse formaten en maar liefst drieduizend stoelen!

Het zal dan ook niemand verbazen, dat na de geplande bouwkundige oplevering op 2 januari, onze fakulteit toch niet voor begin maart in zijn geheel zal zijn verhuisd.

hrz

In onze fakulteitskamer is onlangs een plaats ingeruimd voor het portret van Professor Dr. Abram Mey, die van 1949 tot 1961 als gewoon hoogleraar in de bedrijfshuishoudkunde is verbonden geweest aan onze Universiteit. De redactie van ROSTRA heeft mij verzocht het verschijnen van deze aanwinst met enkele woorden te willen begeleiden.

Zoal een introductie nodig is, zal deze moeten zijn gericht tot hen die nog niet, of nog niet zo lang geleden zijn afgestudeerd. Zij immers hebben niet het voorrecht gehad Professor Mey van meer nabij, en niet uitsluitend door raadpleging van zijn geschriften, te leren kennen.

Dr. Mey aanvaardde op 10 oktober 1949 het ambt van hoogleraar met het uitspreken van een rede over „De betekenis van de bedrijfshuishoudkunde voor de organisatie van het Overheidsbestuur”. Aan hem werd een belangrijk deel van de taak toevertrouwd die voorheen rustte op de schouders van zijn leermeester, Prof. Dr. Th. Limperg jr. Limperg zou het jaar daarop met emeritaat gaan. De taak die Mey op zich nam omvatte o.m. de verzorging van het onderwijs in het leerstuk van de Kostprijs, in dat van de Arbeidsvoorwaarden en in dat van de Waarde en de winst. Daarnaevens trad hij op als directeur van het Seminarium voor Bedrijfshuishoudkunde, de voorloper van het huidige Instituut voor Bedrijfseconomie en Accountancy.

Reeds bij de aanvaarding van het hoogleraarschap kon Mey op een respectabele staat van dienst — in het bedrijfsleven, bij de overheid en als wetenschapsman — terugzien. Vóór de eerste Wereld Oorlog was hij werkzaam op het comptabel Bureau „Weg en Werken” van de Nederlandse Spoorwegen. Van 1916 tot 1930 trad hij op als praktizerend accountant; eerst als medewerker van een bekend accountantskantoor, vanaf 1922 evenwel als zelfstandig gevestigd accountant, tezamen met zijn echtgenote mevrouw M. G. Mey-Koning, ook Register-accountant. Tot 1945 was Mey vervolgens werkzaam als organisatie-deskundige (Chef van de Afdeling Economische Zaken) bij het Staatsbedrijf der P.T.T.. In deze functie werden door hem belangwekkende econometrische onderzoeken verricht die, enerzijds hebben geleid tot een meer doelmatige besturing van dit Staatsbedrijf en anderzijds, Mey de inspiratie hebben geschonken tot het schrijven van zijn studie „De bedrijfsbegroting als grondslag voor de conjunctuurpolitiek van het bedrijf”, op welke studie hij in 1940 bij Limperg promoveerde. Dit proefschrift werd onder de titel „Bedrijfsbegroting en bedrijfsbeleid” in 1941 gepubliceerd en in 1951 herdrukt.

In 1945 werd Dr. Mey — de oorlogsjaren zijn aan hem ook niet zonder meer voorbijgegaan bewijze het 3-delig werk „Mens en Samenleving”, tezamen met Ir. E. Hijmans in die jaren geschreven en kort na de oorlog uitgegeven — aangezocht voor de vervulling van de functie van Directeur van de Rijksbegroting. Prof. Mr. P. Lief tinck is dan Minister van Financiën in het eerste na-oorlogse kabinet Schermerhorn-Drees. In die functie is

BIJ HET PORTRET VAN PROF. DR. ABRAM MEY

Dr. Mey, geruggesteund door Piet, zoals hij in vertrouwelijke kring weleens placnt te zeggen, er ingeslaagd veranderingen van blijvende waarde door te voeren in de Staatsboekhouding. De Kamaraalstijl maakte plaats voor de vermogensrechtelijke Staatsboekhouding teneinde tot een meer efficiënt bestuur en tot een betere contróle te geraken.

Als Mey zijn oratie houdt zijn aan hem ook reeds zeer verplicht het Nederlandsch Instituut voor Efficiency, de Orde van Organisatie-adviseurs en het Nederlands Instituut van Accountants (thans NIVRA). De ouderen onder de praktizerende accountants zullen zich zijn vele lesbrieven kunnen herinneren.

Indrukwekkend is daarnaevens het aantal wetenschappelijke publikaties dat van zijn hand is verschenen; publikaties die doen blijken van een originele geest en waarvan verschillende als klassieke bijdragen tot de ontwikkeling van de bedrijfseconomie en van de accountantsfunctie zijn aangemerkt en die tot op heden als zodanig worden bestudeerd. Mey werd voor zijn buitengewone bekwaamheden in 1949 Koninklijk onderscheiden en benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

GEDURENDE de jaren van zijn hoogleraarschap, en ook na de aanvang van zijn emeritaat, is de produktiviteit van Prof. Mey geenszins afgenomen.

Wie omtrent de omvang van zijn publicistische arbeid een indruk wil krijgen raadplege de lijst van publikaties (113 titels!), dat is opgenomen in het liber amicorum, hem aangeboden op 16 januari 1970 ter gelegenheid van de viering van zijn 80ste verjaardag. Alhoewel zijn belangstelling in eerste instantie is uitgegaan naar vraagstukken van bedrijfseconomische aard, heeft hij zich ook op andere terreinen bewogen. Genoemd mogen worden de problemen rondom de sanering van het Algemeen Burgelijk Pensioenfonds, die van de ontwikkelingslanden en het vraagstuk van mens en maatschappij. In zijn geschriften heeft steeds centraal gestaan de noodzaak, ja zelfs

de plicht, schaarse middelen zo efficiënt mogelijk aan te wenden ter verhoging van het welzijn van allen. Zijn grote kennis en ervaring, zijn breedheid van visie en diepte van inzicht hebben hem menigmaal buiten onze landsgrenzen gevoerd (Indonesia, Turkije, Israël, Frankrijk, Canada) als U.N.O.-expert of als gastdocent, en vele malen voor het houden van referaten.

Prof. Mey was niet alleen een groot geleerde en practicus, maar ook een markante persoonlijkheid. Markant in zijn niet aflatende strijd tegen hetgeen J. K. Galbraith eens noemde de „conventional wisdom”; in zijn levenshouding, die getuigde van een diep christelijk geloof en van respect voor de menselijke waardigheid; markant ook in zijn sociale bewogenheid en tenslotte, in zijn met zijn francofiele instelling gepaard gaande charmerende hoffelijkheid. Zijn leerlingen uit de jaren vijftig zullen zich hem herinneren als de wat grijzende leermeester die met kortde stappen de Oudemanspoort binnen ging, die op de colleges met enthousiasme zijn eigen interpretatie bracht van de Limpergiaanse theorie en die die theorie wist uit te bouwen. Mey heeft altijd zichzelf weten te blijven, ook in zijn wetenschappelijke opvattingen. Zijn leerlingen zullen zich daarnaevens herinneren de overtuiging waarmee hij de Bergrede (Matth. 5-7) aanhaalde, zijn liefde voor de klassieke muziek waar hij zo graag over sprak, en voor de schilderkunst, die hij in de vrije uren zelf beoefende. En tenslotte, de gezellige sfeer die zij te zijnen huize aantreffen als zij daar kwamen, hetzij op bezoek, hetzij voor het afleggen van een tentamen, soms zelfs aan het ziekbed afgenomen opdat zij niet door zijn ziekte zouden worden gedupeerd. Allemaal kostelijke herinneringen uit een stijlvol verleden.

Prof. Mey heeft zijn leerlingen meer willen bijbrengen dan economie alleen. Dat hij daarin is geslaagd blijkt wel uit de toespraken die tot hem zijn gericht bij zijn afscheid als hoogleraar op 25 november 1961 in de oude vertrouwde aula die er toen nog was. Ook na zijn afscheid is Prof. Mey de Universiteit en zijn leerlingen trouw gebleven. Op 23 april van dit jaar was hij als steeds aanwezig op de promotieplechtigheid in onze faculteit. Niemand kon toen vermoeden dat zijn aanwezigheid tevens een afscheid inhield. Hij overleed op 9 juli 1971.

De Wetenschappelijke Staf van het Instituut voor Bedrijfseconomie en Accountancy heeft tijdens de vergadering, waarop Professor Dr. Abram Mey werd herdacht, spontaan besloten een eervolle plaats voor zijn portret in de Fakulteitskamer in te ruimen. Dit tot blijvende nagedachtenis van een groot geleerde, een voorbeeldig mens en een oprechte vriend.

P. A. M. van Philips

Van de Redactie

Dit nummer bevat een bijdrage van Prof. Duisenberg met een overzicht van de bij het doctoraalexamen Macro-economie behaalde resultaten. Wij hopen dat ook andere docenten zich op korte termijn zullen laten verlokken tot het verstrekken van dergelijke overzichtjes. Naar onze mening zullen deze kunnen helpen thans circulerende en op niets gebaseerde geruchten over bepaalde vakken uit de wereld te helpen, alsook om aan op waarheid berustende geruchten een hechtere basis te verschaffen.

Amsterdam 24 - 10 63 AF

PROJEKT-ONDERWIJS NOG STEEDS GEEN EERLIJKE KANS

Verslag van driekwart jaar Fakulteits Raad

Sinds de start van de Fakulteits Raad als hoogste orgaan in de fakulteit is veel veranderd. In tien maanden heeft zij meer veranderingen doorgevoerd, dan de Fakulteits Vergadering vele jaren daarvoor tesamen.

Dit is echter bepaaldelijk niet direkt te relateren aan de activiteiten van de studentvertegenwoordigers, maar aan een zich veranderende mentaliteit. De studentvertegenwoordigers zijn hier slechts exponenten van een demokratisering, die een levende ontwikkeling begint te worden. Zij kunnen de ontwikkeling bekrachtigen en vastleggen in nieuwe structuren en nieuwe regels.

Maar tegelijk met de demokratisering, het als volmondig accepteren van de studenten, ontstond een andere beweging, de verschooling. Ook die is reeds lang aan de gang en vindt heden ten dage bekrachtiging in de Fakulteits Raad.

Dat demokratisering heeft wortel geschoten blijkt uit de toenemende bereidheid van alle geledingen om samen te werken. De tijd dat studenten als querelanten werden geduld in commissies, begint steeds meer tot het verleden te behoren. Sneller dan verwacht blijkt de geslotenheid der geledingen te verdwijnen. Afschaffing van het doktoraalexamen en accepteren van collegediktaten voor alle vakken als een fakulteits aangelegenheid zijn twee duidelijke voorbeelden van een niet meer als gesloten blok optreden van de geledingen.

Ook in de commissies is de bereidheid tot luisteren doorgebroken. „Beleefd aanhoren en toch niet incalculeren” is voor zover dat bestond als hindernis praktisch geheel binnen één jaar overwonnen.

De verschooling heeft de laatste tijd bekrachtiging gekregen in o.a. het rapport Morreau. Maar ook hier is bestrijding mogelijk gebleken. Een der essenties van het rapport, nl. de tempodwang is eruit verdwenen. Voor ieder tentamen blijft zoals vroeger, maar in volledige tegenstelling met de voorstellen aan de Fakulteits Raad, de mogelijkheid bestaan om vier maal per jaar tentamen te doen. Collegediktaten verschijnen voor alle vakken, zodat ook de colleges in blokvorm niet verplicht gevolgd behoeven te worden. De studievrijheid en het kiezen van het eigen tempo blijven gewaarborgd.

Een tweede voorbeeld is de bedrijfskunde. Bestrijding van enkele uitwassen vindt momenteel plaats. (N.B. Zie artikel over „Reklame of Indoktrinatie?” vorige nummer)

Ook op het gebied van de studieinhoud beginnen zich de eerste kenteringen af te tekenen. De behoefte aan een leerstoel Centraal Geleide Stelsels begint concrete vormen aan te nemen. De studie van Japan, waar erg veel tijd aan is besteed, heeft wel resultaten gehad, maar in verhouding tot de tijd nog erg weinig.

Het enige punt waar de oude houding van volkomen afsluiten voor nieuwe ideeën nog bestaat, is het projektonderwijs, vooral voor de kandidaatsfase. Nog steeds hebben de leden van het wetenschappelijk corps niet open willen staan voor discussie hierover. Men is van mening, dat het niet kan en daarmee uit. Of basismateriaal voor economische kennis aan de hand van concrete voorbeelden niet veel begrijpelijker is dan definities over niet-levende problemen, wordt niet eens bekeken. Dat is jammer. Er wordt gezegd dat projektonderwijs alleenzigmakend is, of dat het onmiddellijk voor alle vakken moet worden ingevoerd, maar het minste dat toch wel gevraagd mag worden is een eerlijke kans. Per slot van rekening houdt de „aktiegroep ekonomen” zich al drie jaar met dit probleem bezig en heeft ze al enige zeer succesvolle projecten voltooid.

Teruggijkend meen ik te mogen schrijven, dat de Fakulteits Raad goed van start is gegaan, maar dat er nog veel overblijft, dat voltooid moet worden. Alleen door een actief verlangen naar democratie, door discussies en zelfstandig organiseren, kan de demokratiese beweging zich ontwikkelen. In casu door het zelf samenstellen van literatuurlijsten voor tentamens, het vragenstellen over andere oplossingen van hetzelfde probleem in andere economische systemen en, ondanks alles, het opzetten van projectgroepen.

Wat de studentvertegenwoordigers nog wel kunnen doen is het bewerkstelligen van reële inspraak in commissies. Maar alleen dan, als studenten zich zelf aanbieden als commissieleden, omdat zij mee willen praten over hun eigen werksituatie, zal bewezen zijn of de studentvertegenwoordigers terecht die rechten verworven hebben en of de demokratiese beweging levend is. Niet de personen bepalen een ontwikkeling; zij leggen slechts vast wat een levende ontwikkeling eist.

A. T. J. Vernooij
Kritiese Economie

WAT GEBEURT ER EIGENLIJK IN DE FAKULTEITSRAAD?

Er bereiken ons de laatste tijd nogal wat klachten over de communicatie tussen de studenten en hun vertegenwoordigers: „men kan de besluiten van de fakulteitsraad niet meer volgen”.

Daar zijn twee oorzaken voor aan te wijzen. Enerzijds zijn de vertegenwoordigers tot nu toe zo in beslag genomen door hun activiteiten, dat zij aan hun voorlichtende taak te weinig zijn toegekomen. Anderzijds ontbreekt het „de” student aan interesse, zo lang hij de problemen niet aan den lijve ondervindt.

Om tot een oplossing te komen stellen wij ons voor om allereerst meer informatie te verstrekken via Rostra en daarnaast een hearing te houden omstreeks 25 januari. Intussen wordt eenieder aangeraden deel te nemen aan de bijeenkomsten, die de afzonderlijke groeperingen regelmatig beleggen.

Het is natuurlijk altijd mogelijk om ons op de SEF-kamer op te zoeken, of als dat niet mocht lukken mij op te bellen (020-277192).

Joost Menger
Zilverberg 36 kr. 13

JUDICIA

Studenten krijgen bij uitreiking van de doctoraal-bul tevens een judicium. Het blijkt dat de inhoud van dit judicium niet bij iedereen bekend is. Als wij uitgaan van de mededelingen van het bureau examens, dan betekenen de voor de afzonderlijke tentamina toegekende cijfers het volgende:

- 5 even voldoende
- 6 voldoende
- 7 ruim voldoende
- 8 goed
- 9 zeer goed
- 10 uitmuntend

Het eindjudicium wordt gevormd door de judicia voor de afzonderlijke vakken te sommeren en te delen door hun aantal. De eisen die aan het pakket der vakken worden gesteld, worden gedetailleerd in de studiegids behandeld. Het eindjudicium heeft dan de volgende betekenis:

- 5 — 6 : na aarzeling
- 6 — 6^{1/2}: heeft besloten (tenzij 2 of meer even voldoende; in dat geval: na aarzeling)
- 6^{1/2}—7 : gaarne
- 7 — 8 : met genoegen
- hoger : met lof.
(wordt alleen toegekend als alle tentamens bij de eerste maal zijn behaald).

Informatie op het bureau van de fakulteit leverde op, dat bij het verstrekken van inlichtingen over studenten een judicium als „met lof” steeds wordt vermeld. Dit wordt geacht op sollicitatie en carrière van de student een gunstige invloed uit te oefenen.

ÉÉN JAAR DOCTORAAL- TENTAMEN

MACRO-ECONOMIE

Van 1 november 1970 tot 1 november 1971 hebben 52 studenten doctoraal-tentamen macro-economie afgelegd. Onderstaande tabel verschaft een inzicht in de resultaten.

	Groot	Klein	Totaal
Direct geslaagd	26	13	39
Afgewezen	4	7	11
Tweemaal afgewezen	2	—	2
	32	20	52

Het valt op, dat van de studenten, die het vak op klein niveau doen (d.w.z. één jaar hoorcollege en circa 800 bladzijden literatuur) ongeveer een derde éénmaal wordt afgewezen. Voor de studenten die het vak op groot niveau doen (d.w.z. één jaar hoorcollege, één jaar werkcollege en ca. 1500 bladzijden literatuur) is het percentage zakkers veel lager (bijna 20%). Dit verschil lijkt erop te duiden dat de studenten die de grootste belangstelling voor macro-economie hebben, in dit vak ook de beste resultaten behalen.

De studenten die niet direct slaagden bleken vrijwel zonder uitzondering nooit met iemand over de stof te hebben gesproken. Men gaat een tijdlang achter de boeken zitten en als men dan vindt dat dat lang genoeg geduurd heeft, vraagt men tentamen aan. Vaak is het tentamen de eerste gelegenheid waarbij de kandidaat hardop over de stof praat of denkt (of beide!) Dit euvel zou zo gemakkelijk verholpen kunnen worden door een collega te zoeken die in dezelfde periode hetzelfde tentamen voorbereidt (iets voor de S.E.F. om solitaire werkers bij elkaar te krijgen?), terwijl voorts de wetenschappelijke medewerkers klaar staan om eens over de stof te discussiëren. Van deze laatste mogelijkheid wordt nog te weinig gebruik gemaakt; studenten die worden afgewezen echter krijgen een dringende wenk eens met een medewerker te praten.

Een ander opvallend punt bij de tentamens die onvoldoende zijn is het gebrek aan kennis van elementaire begrippen. Het is een misvatting dat men grondbeginselen die tot de kandidaatsstof behoren voor het doctoraal niet zou behoeven te beheersen. Het is mij vele malen overkomen dat een kandidaat niet wist wat een multiplier was, laat staan dat hij een multiplier kon afleiden, of wat wij in de economie onder besparingen of investeringen verstaan. Ik ben geneigd dergelijke manco's in kennis zwaarder aan te rekenen, zwaarder nog dan het antwoord op de eerste vraag op het eerste door mij afgenomen tentamen: „Hebt u enig idee omtrent de grootte van ons nationale inkomen, hoe dan ook gedefinieerd?” Het antwoord was juist: „Meer dan één miljoen, professor”.

W. F. Duisenberg
18-11-1971

PIJLSNELLE BIBLIOTHEEK

Uw dienstwillige had op de Economisch-Historische Bibliotheek een boek nodig. Het was er binnen 55 seconden. Tot nog toe is dit het absolute snelheidsrecord bibliotheek-service aan onze Universiteit. Wie is de man, die dit record op zijn naam heeft gebracht, waar komt hij vandaan, wat stelt die bibliotheek voor?

Wij spreken met drs. C. H. Slechte, historicus. Hij is in februari 1970 afgestudeerd in Utrecht, maar was al voordien verbonden aan het Gemeente Archief van Rotterdam, als assistent van Prof. Klein, die een beschrijving onder handen had van Rotterdam in bezettingstijd. Hij pleegde daarnaast zelfstandig onderzoek, en publiceerde op bescheiden schaal. Sinds eind 1970 werkt hij voor de pijlsnelle bibliotheek.

De bibliotheek is onderdeel van de Vereniging het Nederlands Economisch-Historisch Archief, gesticht in 1913. Vereniging en archief kwamen onder leiding van wijlen Prof. Mr. N. W. Posthumus tot bloei. Eind van de jaren twintig werd de verzameling boeken van het overig archief afgesplitst en in Amsterdam ondergebracht. In 1932 werd de huidige bibliotheek opengesteld voor publiek, in 1933 officieel geopend door burgemeester De Vlugt. De toen aanwezige 15.000 titels zijn nu opgelopen tot 60.000. Werden vroeger vrijwel alleen oude boeken gekocht, de laatste jaren legt men zich meer toe op nieuwe uitgaven. Leuk detail, eigenlijk, dat Mr. H. van Riel voorzitter is van de Vereniging het Nederlands Economisch Historisch Archief.

De service kan zo snel zijn, omdat het bezoekers-aantal betrekkelijk laag is: rond 2.000 per jaar, dus rond 10 per werkdag. Daarnaast is ook de collectie veel kleiner dan die van de UB. Bezoekers komen van beide Amsterdamse Universiteiten, meest uit de faculteiten der economie en der letteren. Ook M.O.-studenten maken graag gebruik van de studiezalen. Hier heerst dan ook een oase van rust, terwijl toch alle voor economen belangwekkende namen vrijwel onder handbereik staan. Maar ook journalisten weten hun weg hierheen te vinden. Zo kwam een ploeg van „Margriet” zich hier in woord en beeld dokumenteren over het onderwerp mode in vervlogen tijden.

Wat staat er eigenlijk allemaal? Al op het eerste gezicht wordt de bezoeker getroffen door een tafel van twee meter breed, met een serie prachtbanden in leer, zeker zestig cm hoog: de complete Encyclopédie van Didérot. Ons allen welbekend uit de geschiedenislessen over de tijd voor de Franse Revolutie. Verder talloze werken in leer gebonden, die stuk voor stuk een lust zijn voor het oog. Mais revenons à nos moutons. Voer de econoom zijn van belang talrijke naslagwerken en encyclopediën uit alle tijdperken, ook het huidige. Met name: Algemene Geschiedenis van Nederland, Handwörterbuch der Sozialwissenschaften. Verder tijd-

schriften op het terrein van economie en economische geschiedenis uit Nederland, Engeland, Amerika, Frankrijk, Duitsland etc. Er staat een unieke collectie op het terrein van de geschiedenis der handelswetenschappen: een grote serie leerboeken volgens Bartjes (precies, die Bartjes). De Wisselstijlen van Poonsen (conversie-tabellen voor verschillende muntsoorten; tabellen voor conversie van niet-metrische maten en gewichten. Ook de grote namen ontbreken niet: Adam Smith, Ricardo, Schumpeter, Keynes, Galbraith en nog veel meer.

Aan speciale onderwerpen vinden wij een tweetal collecties: de verzameling Schuddebeurs is in bruikleen afgestaan. Zij bevat een weelde aan documentatie over alles wat maar met het Assurantievak van doen heeft. De collectie Van Deventer bevat gegevens over kostuumgeschiedenis en het kleermakers-ambacht. Over andere ambachten en technieken is in de hele bibliotheek verspreid menig juweeltje verborgen.

Natuurlijk komt wie in New Economic History is geïnteresseerd goed aan zijn trek: Fogel belicht American railroads and economic growth. Conrad en Meyer bestuderen de Economics of Slavery langs econometrische weg. Anderen bestudeerden de werking van economische stelsels of toetsten hun hypothesen aan historisch materiaal.

Hoe krijgen wij toegang tot de hier opgetaste informatie? Allereerst: door iets niet te doen. Geen boeken uit de kasten pakken. Wie het toch doet, hetzij Prop. of Prof., krijgt het vriendelijk verzoek de hulp van de staf in te roepen. Doel: bescherming van het vaak zeer kwetsbare materiaal. In de tweede plaats kan men zelf via de catalogi, de eerste op naam van auteur, de tweede op onderwerp, gaan zoeken. Wie daarmee niet tot een goed resultaat komt, kan de hulp inroepen van alweer die staf.

Uitgeleend wordt in beginsel alles, behalve boeken van vóór 1815, statistische werken, tijdschriften en, soms, serieboeken.

Tot slot nog wat opmerkingen, die de bibliothecaris aan het adres van economen maakte. Naar zijn ervaring, en de zijne niet alleen, reageren economen vaak met wat *dédain* als in een boek over groei-theoriën verbale analyses voorkomen. Economen en historici hebben elkaar nodig; hun methoden vullen elkaar wederkerig aan. Juist de in de literaire passages vervatte achtergrond-informatie is vaak erg waardevol. Daarzonder blijven formules dor als het zand van de Sahara. Als meesterwerk, dat hij graag in handen van elke econoom zou willen zien noemt de heer Slechte, mits er ook maar enige historische belangstelling is: J. de Vries: De economische achtergang in de 18e eeuw en J. A. de Jong: de industrialisatie in Nederland.

Th.

OPEN ANTWOORD AAN DE HEER THOLEN

(Rostra 13 van oktober 1971)

De heer Tholen heeft de Faculteitsraad gevraagd om zijn tentamencijfer „Staatshuishoudkunde” te verlagen tot 6 punten, omdat hij meent, dat de economische theorie het predicaat „wetenschap” niet verdient. Tholen voert daarbij een tien-punten weerlegging aan van (vooral) de theorie van het consumentengedrag zoals hij zich die voorstelt en die hij terecht als grondslag van de economische theorie aanziet. De uiteenzetting van Tholen verdient de kwalificatie „helder” en daarom is het nuttig om enkele twijfelpunten op te helderen. In wat volgt gebruik ik dezelfde puntenindeling als Tholen.

1. Op dit gebied is Tholen volledig juist, maar zijn conclusie werd reeds bereikt door Edgeworth (Mathematical Psychics, 1881) en Pareto (Manuel d'Economie Politique, 1926). Aldus is de opvatting die hij aanklaagt niet 50 jaar, maar minstens 90 jaar achter op het economisch denkgebied.
2. De aggregatie van nutsfuncties is enkel onder zeer bepaalde voorwaarden mogelijk (cfr. het onderzoek van Gorman). De Edgeworth-box stelt geen onzin voor, gesteld dat het verwijst naar de ruil van individuen. Veralgemening tot de ruil van groepen stelt niets voor, tenzij men met groepen te maken heeft, waarvan de leden (min of meer) identieke preferentieschalen vertonen. Dit laatste komt wel meer voor, en is niet zo gek als men wel zou denken.
3. Het concept „autonome consumptie” zelf is erg dubieus. De onderzoeken van Stone (Universiteit te Cambridge) tonen aan dat de autonome of gepredetermineerde consumptie zelf aan wijzigingen onderhevig zijn in de tijd.
4. cfr. punt 1.
5. De moderne theorie, zoals uiteengezet in de algemeen bekende werken van Pareto (1926), Hicks en Allen (1932) en Debreu (1959) gaat inderdaad uit van de constructie van ruil-indifferentiecurven, zoals Tholen het zich zou toewensen.
7. Dimensie-, veld-, en vector-analyse vormen niet de basis van het theoretische onderzoek. De opmerking is irrelevant. Het is wel zo dat de toepassing van een aantal concepten uit de topologie het inzicht in de economische theorie kan verhelderen. Een aantal conclusies kunnen veralgemeend worden zonder dat ze daarom beter vatbaar worden voor econometrische verificatie.
8. De economische theorie die thans wordt onderwezen, hangt beslist niet in de lucht. Binnen de beperkingen van de premissen of axioma's volgen zeer preciese prescripties betreffende het gedrag van

de economische subjecten. Onbevooroordeeld econometrisch onderzoek (ja, zeer kritisch ingesteld onderzoek) wijst uit dat de nauwkeurigheid van de conditionele voorspellingen betreffende het gedrag van individuen en groepen vrij goed te noemen is, evenwel niet perfect. Er blijft plaats voor axioma's die verder reiken in hun implicaties voor het geobserveerde gedrag dan diegenen die we thans noodgedwongen aanvaarden. Men kan Tholen garanderen dat ze snel zullen worden toegepast. Maar datgene wat we thans aanvaarden en onderwijzen, blijkt in de toepassing van de voorspelling heus niet slecht.

9. Dit is correct. Het onderzoek op dit gebied verkeert in gestage ontwikkeling. Professor Werner Hildenbrand (CORE, Universiteit van Leuven) heeft op dit gebied onlangs een baanbrekende bijdrage geleverd. Maar er dient duidelijk gesteld te worden dat het probleem complex is. Men kan bijvoorbeeld de voorkeursfunctie als stochastisch beschouwen, of de prijzen, of het inkomen, of al deze elementen tegelijk. Een gedegen kennis van gevorderde statistische methoden moet als een prerequisite voor deze analyse worden beschouwd. Dit alles is terecht nog niet in het introductief onderwijs doorgedrongen.
10. Besluit: op al deze gronden kan men enkel besluiten dat de theorie van het economisch gedrag van de mens inderdaad wetenschappelijke status bereikt heeft, zodat het onontbeerlijk is, dat de theorie grondig wordt onderwezen.

Ik vind de ideeën van Tholen steengoed. Ze blijken op een aantal punten achterhaald door de ontwikkeling van de economische gedachte. Gelukkig maar, voor ons economen, dat ons huidige inzicht (dat nog heel wat verbetering behoeft) rijker is, gevarieerder en beter grondvest.

Dr. E. van Broekhoven

NAWOORD

1. Dank voor vrijwel de eerste positieve reactie! - 2. De Edgeworth-(Bowley)-boxes uit Delfgaauw en de Roos hebben betrekking op aggregaten, zodat dit mijn argumentatie versterkt, en niet verzwakt. - 3. Autonome consumptie is een praktisch en theoretisch hecht gefundeerd verschijnsel. Je kunt het dagelijks in onderontwikkelde gebieden waarnemen. - 7. Dimensie-, vector- en veld-analyse zijn een ten onrechte verwaarloosd gebied. Voorbeeld: indien prijsgrootheden voor het individu gedefinieerd zijn vanaf de eenheid, dan is het aggregaat van o.a. hun vraag gedefinieerd vanaf de aggregatie-factor, zeg een miljoen. Maar daar beneden? - Vector-analyse van

middelbare school-niveau legt al de ongelofelijke blunders bloot die aan de Edgeworth-(Bowley)-box, ook voor het individuele geval, ten grondslag liggen. - 8. Juist de beperkingen en premissen maken dat de theorie op zijn best een wensdroom is. Alle primair ingebouwde fouten raken wij door het proces van de z.g. afnemende abstractie nooit meer kwijt. Een behoorlijke meta-theorie ontbreekt ten enenmale.

De econometrist gaat bij zijn metingen uit van een bepaald referentiekader. Zijn metingen zeggen derhalve *niets* over dat kader zelf. - 9. Ieder student kan blijkens zijn tentamens met stochasten werken. Van docenten is mij dat niet steeds gebleken. Meer geavanceerde modellen nodig? Waarom staan die dan niet verplicht op de lijst voor de propaedeuse? - 10. Hier lopen onze standpunten duidelijk uiteen. - 6. Is het toeval dat ook mijn geachte respondent ons over dit punt „heensmokkelt”?

Het verheugt mij, dat er klaarblijkelijk een nieuwe bezem is, die schoon wil vegen. Soms echter is een bezem als instrument niet toereikend en moeten denkstromen worden omgeleid.

L. L. Tholen

Hup, stok-paardje, jij gaat naar de stal;
Lector vrut je voer op: jij krijgt je
zesje al.

Fluitje heeft gefloten,

Discussie is gesloten.

Theorietje gaat van zwik-zwak:

Maak je niet zo dik, zak...!

Redactie

MEMENTO MORI

Op 20 oktober heb ik bij de faculteitsraad namens tientallen studenten een klacht ingediend tegen de heer G. H. L. Bakker wegens wanbeleid inzake diktaten. Hangende het onderzoek door de raad heb ik mij, in overeenstemming met het standpunt van de voorzitter van de fakulteit, Prof. Dr. C. D. Jongman, van publikaties terzake onthouden. Het spijt mij dat de heer Bakker zich blijkens zijn inzending in ROSTRA nr. 14 een soortgelijke beperking niet heeft opgelegd. Ik vertrouw dat het verslag van de commissie van onderzoek duidelijke taal zal spreken. Daarom zal ik mij ook nu van publikatie en commentaar onthouden.

L. L. Tholen

r. j. w. beuker

w. f. duisenberg, mej. a. m. m. van der horst, j. g. maas, p. g. postma, l. l. tholen, h. r. ziekenoppasser.

universiteit van amsterdam

herengracht 514

amsterdam